

Väitöskirjan esitarkastus - ohje ohjaajalle ja väittelijälle

Väittelijä vastaa esitarkastukseen annettavan työn sisällöstä. Ohjaaja(t) vastaavat siitä, että työ on tasoltaan sellainen, että sen voi jättää esitarkastukseen. Artikkeliväitöskirjan ollessa kyseessä ohjaaja vastaa, että artikkelit ja niiden julkaisukanavat ovat tiedekunnan vahvistamien kriteerien mukaiset. Ohjaaja päättää, tuleeko väitöskäsikirjoitukselle tehdä kielentarkastus.

Ennen esitarkastukseen lähettämistä väitöskäsikirjoitus tarkastetaan plagiaatintunnistusjärjestelmän avulla (Urkund). Ohjaajan ja väitöskirjantekijän on hyvä käydä plagioinnintunnustusjärjestelmän raportti yhdessä läpi. Ohjaaja vastaa tuloksen tulkinnasta ja toimittaa kirjallisen tiedon/raportin tiedekunnan kansliaan ennen esitarkastajien määräämistä.

Ennen väitöskirjaan sisältyvän taiteellisen produktion esitarkastuksen käynnistämistä väittelijällä tulee olla ohjaajalta taiteellisen produktion julkistamislupa. Ohjaajalla tulee olla väittelijän laatima kirjallinen selvitys taiteellisen produktion asemasta väitöskirjassa käsitellessään julkistamislupaa.

Esitarkastajien määrääminen

Lapin yliopiston hallintojohtosäännön mukaan tiedekuntaneuvoston tehtävänä on määrätä väitöskirjojen esitarkastajat. Esitarkastajia määrätään aina vähintään kaksi.

Yleisenä käytäntönä on, että esitarkastaja on pääsääntöisesti yliopiston ulkopuolelta. Tiedekunnan dosentti, joka ei ole työsuhteessa yliopistoon, voidaan katsoa tiedekunnan ulkopuoliseksi. Esitarkastaja ei voi olla omasta tiedekunnasta.

Tohtorikoulutuksen kansainvälisyyttä suositaan. Näin ollen ulkomaisen asiantuntijan käyttö esitarkastajana on suositeltavaa. Mikäli toiseksi esitarkastajaksi voidaan valita kotimainen akateeminen asiantuntija, turvataan esitarkastusprosessiin henkilö, joka tuntee suomalaisen tieteellisen käytännön ja väitöskirjojen arviointikriteerit.

Väitöskäsikirjoituksen ja taiteellisen produktion esitarkastajalla tulee olla professorin tai dosentin pätevyys tai tohtorin tutkinto tai erityisasiantuntemusta väitöskirjan alueelta.

Väitöskirjan ohjaaja ei voi koskaan toimia esitarkastajana.

Hallintolain (434/2003) esteellisyyssäännöksiä sovelletaan kaikessa yliopiston toiminnassa. Esteellisyysvaatimukset on huomioitava esitarkastuksessa. Esitarkastajien esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolaissa säädetään (434/2003, § 27–28). Esteellisyyden muodostaa esimerkiksi läheinen sukulaisuussuhde tai erittäin läheinen ystävyysuhde. Lisäksi esteellisyyden katsotaan muodostuvan esimerkiksi tiiviit yhteistyöprojektit tai kilpahaku samaan tehtävään. Myös poleeminen suhde, josta tulee olla vahva näyttö, muodostaa esteellisyyden.

Esitarkastajana ei siis voi toimia henkilö, joka on väittelijään tai ohjaajaan tai johonkin muuhun asianomaiseen sellaisessa suhteessa, joka asettaa hänen puolueettomuutensa kyseenalaiseksi.

Esitarkastajana siten ei voi toimia

- henkilö, joka on kanssakirjoittajana jossakin väitöskirjan osajulkaisussa
- henkilö, jolla on käynnissä olevaa tai väitöskirjaprojektin aikaista tutkimusyhteistyötä väittelijän kanssa
- henkilö, jolla on läheistä tutkimustyötä väitöskirjatyön ohjaajan kanssa väitöskirjan tarkastusta edeltäneen kolmen vuoden ajalta
- väittelijän sukulainen
- väittelijän tai ohjaajan lähiesihenkilö tai -alainen
- henkilö, jolla on väittelijän kanssa kilpahaku samaan tehtävään

Esitarkastusprosessin käynnistäminen

Esitarkastusprosessi käynnistyy, kun väitöskirjantekijä ohjaajaa kuultuaan anoo väitöskirjan saattamista esitarkastukseen. Anomus toimitetaan tiedekunnan kansliaan. Ohjaajan tehtävänä on vastata siitä, että työ on tasoltaan sellainen, että se voidaan jättää esitarkastukseen. Ennen taiteellisen produktion esitarkastuksen käynnistämistä ohjaajan tehtävänä on antaa taiteelliselle produktiolle julkistamislupa.

Lapin yliopiston rehtorin päätöksellä 12.6.2020 väitöskirjat arkistoidaan ja julkaistaan sähköisesti 1.8.2020 alkaen. Työntekijä voi edelleen halutessaan painattaa työstään kappaleita omaan käyttöönsä omalla kustannuksellaan.

Esitarkastusanomuksen yhteydessä tiedekunnan kansliaan tulee toimittaa sähköisenä versiona väitöskäsikirjoitus tai artikkeliväitöskirjaksi tarkoitetut artikkelit ja niihin liittyvä johdanto-osa sekä käsikirjoituksen tiivistelmä. Tutkimuksen sisältäessä taiteellisen produktion tulee esitarkastusanomukseen sisältää selvitys, jonka pohjalta esitarkastajalla on mahdollisuus saada käsitys taiteellisen produktion asemasta väitöskirjassa, tarkemmin sanottuna, mikä on väitöskirjan tutkimusosan ja taiteellisen produktion välinen sisällöllinen ja määrällinen suhde sekä miten nämä kytkeytyvät toisiinsa.

Ohjaajan tehtävänä on tiedustella esitarkastajien suostumusta tehtävään, vaikka varsinaisen päätöksen ohjaajista tekee tiedekuntaneuvosto ohjaajan laatiman kirjallisen ehdotuksen perusteella.

Ohjaajan kirjallisen esityksen, joka toimitetaan tiedekunnan hallintopäällikölle, tulee sisältää seuraavat tiedot:

- Väitöskirjan tekijä, väitöskirjan nimi ja muoto sekä tiedot ohjaajista
- Esitarkastajan nimi, oppiarvo, yhteistiedot (osoite ja sähköpostiosoite)
- Perustelut esitarkastajasta; miten esitarkastajan asiantuntemus liittyy väitöstyön aiheeseen/tutkimusalueeseen.
- Esitarkastajan CV (pelkkä CV ei riitä perusteluksi)

Vastaavat tiedot perusteluineen tulee toimittaa myös kirjallisesti taiteellisen produktion esitarkastajaa koskevasta esityksestä, josta tulee käydä ilmi ehdotetun esitarkastajan asiantuntijuus tehtävään.

Väitöskirjan tekijälle varataan tilaisuus esittää huomautuksensa esitetyistä esitarkastajista ennen tiedekuntaneuvoston päätöstä esitarkastajien valinnasta. Tiedekunnan kanslia toimittaa väitöskirjatyön esitarkastajille.

Esitarkastajan tehtävä

Väitöskirjojen laadunvarmistuksen kannalta esitarkastajalla on suuri vastuu siitä, ettei liian keskeneräisiä töitä päästetä väittelyvaiheeseen. Opiskelijan oikeusturvan kannalta on erittäin ongelmallista, mikäli vasta väitöstilaisuudessa havaitaan, ettei työ täytä väitöskirjan minimivaatimuksia.

Esitarkastuksessa varmistetaan, täyttääkö esitetty työ väitöskirjalle asetettavat laatuvaatimukset ja onko työn tieteellinen taso riittävä. **Esitarkastajan tehtävänä on todeta lausunnossa selkeästi, täyttääkö väitöstyö väittelyluvan myöntämisen edellytykset tai esittääkö hän väittelyluvan epäämistä.** Esitarkastuslausunto on aina perusteltava. Esitarkastajalla tulee olla käytettävänä tiedekunnassa vahvistetut väitöskirjan arviointiperusteet (kiittäen hyväksytty, hyväksytty, hylätty), vaikka esitarkastajan ei odoteta antavan työlle arvosanaa.

Esitarkastaja voi esittää lausunnossaan muutosehdotuksia, mutta lausunto ei voi olla ehdollinen siten, että lausunnossa esitetyt muutosehdotukset ovat ehtona väittelyluvan myöntämiselle. Mikäli esitarkastuslausunnot eivät ole puoltavia, palautuu työ ohjausprosessiin.

Taiteellisen produktion (tai sen sisältämien osioiden) esitarkastajan tehtävän on lausua siitä, suosittaako esitarkastaja taiteellisen produktion hyväksymistä osaksi väitöskirjaa. Väitöstyön sisältäessä taiteellisen produktion arvioidaan taiteellista osaamista, taiteellisen prosessin dokumentointia sekä sitä, miten taiteellinen produktio liittyy tutkimuksen argumentaatioon.

Esitarkastajan tulee antaa lausuntonsa pääsääntöisesti **kahden kuukauden** kuluessa siitä, kun hän on saanut käsikirjoituksen luettavakseen.

Väittelyluvasta kohti väitöstä

Saatuaan väittelylupaa puoltavat esitarkastuslausunnot väittelijän tulee anoa väittelylupaa. Anomus toimitetaan tiedekunnan kansliaan hallintopäällikölle sähköpostitse (etunimi.sukunimi@ulapland.fi). Tiedekuntaneuvosto myöntää väittelijälle väittelyluvan sekä nimeää vastaväittäjän ja kustoksen sekä määrää väitöspäivän.

Ohjaajan ja väittelijän tulee ottaa huomioon valmistellessa esitystä väitöstilaisuuden ajankohdasta yliopiston tutkijakoulun ohje, jonka mukaan **väittelyluvan myöntämisestä väitöstilaisuuden järjestämiseen tulee varata vähintään kaksi kuukautta.**

Väittelyluvasta on ilmoitettava tutkijakouluun ([dissertations\(at\)ulapland.fi](mailto:dissertations(at)ulapland.fi)) **kaksi kuukautta ennen väitöspäivää.** Tässä vaiheessa väitöskirjan sisällön tulisi olla valmis. Tutkijakoulun ohjeen mukaan tutkijakoulu on mukana väitöskirjan julkaisemisen suunnittelussa ja, **mm. taittajalle on varattava vähintään 7 viikkoa aikaa työskentelyyn.**

Yliopiston tutkijakoulun verkkosivuilta löytyy tarkemmat ja ajankohtaiset käytännön ohjeet väittelijälle sekä väitöskirjan julkaisua koskevat erilliset kirjaston ohjeet.

<https://www.ulapland.fi/FI/Tutkimus/Tutkijakoulutus/Nakyma-Kohti-vaitosta>

Väitöskirja on julkaistava vähintään 10 päivää ennen väitöstilaisuutta, jolloin väitöskirjan sähköinen versio asetetaan julkisesti nähtäväksi **yliopiston etusivulle** sekä painettu kopio yliopiston pääaulaan.

Tiedekunnan hallintosihteeri ohjeistaa kirjeitse väittelijää väitöstilaisuuden järjestelyistä. Hallintosihteeri hoitaa myös vastaväittäjän matkat ja majoitukset sekä auttaa muissa käytännön järjestelyissä. Hallintosihteeri ohjeistaa myös kustosta ja vastaväittäjää järjestelyistä.

Liitteenä Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan väitöskirjan arvosteluasteikko,
TTK tiedekuntaneuvosto 17.3.2016